

AZ EGYES HARCOS KIKÉPZÉSE

Néphadseregünk minden tisztje, tiszthelyettese és tisztese előtt áll a legszebb feladat: az egyes harcos kiképzése. Ez nemcsak a legszebb, de talán a legnehezebb feladat és a legbonyolultabb feladat is.

E tanulmány — terjedelménél fogva — nem merítheti ki az egyes harcos kiképzésének teljes anyagát, hanem a tárgyköröknek csak néhány kérdésével foglalkozik, azokkal azonban részletesebben.

Tárgyalni fogjuk:

- a) a fegyelem kérdését és annak politikai alátámasztását;
- b) az alaki kik-t, mely az új Akik, kiadása miatt is fokozottabb figyelmet igényel;
- c) a lökiképzés alapját képező előkészítő lök-oktatást, mely az eddigi tapasztalatok alapján a csapat kiképzőknek a legnagyobb gondot okozta.

Szándékosan hagyjuk el az egyes harcos harcászati kiképzését — noha ez semmivel sem kisebb fontosságú kérdés a felsoroltaknál — azt azonban egy önálló tanulmány fogja ismertetni.

A)

A Honvédelmi Miniszter Bajtárs figyelmeztet bennünket arra, hogy „Vasfegyelem nélkül nincs hadsereg!” Ezt a feltétlen igazságot alátámasztja a halhatatlan Lenin és a nagy Sztálin által alapított legyőzhetetlen Szovjet Hadsereg példája is. Sztálin elvtárs arra tanít minket, hogy a Szovjetunió Fegyveres Erői hadrafoghatóságának legfontosabb tényezője a kemény katonai fegyelem, amely mindenek előtt az egyes harcos magasfokon álló öntudatán nyugszik. Lenin és Sztálin nem egyszer mutattak rá a hadseregben lévő fegyelem minden törvényes eszközzel való megszilárdításának szükségességére és arra, hogy a hadsereg személyi állományának öntudatát szüntelenül emelni kell. Lenin elvtárs árulónak bélyegezte meg azt, aki nem támogatta minden erejével a hadseregben lévő rendet és a fegyelmet. Sztálin elvtárs a polgárháború éveiben Perm alatt is kemény kezekkel állította helyre a hadseregnél a rendet és fegyelmet.

Minden parancsnoknak a fegyelem és szervezettség megszilárdításában igen nagy segítségére van a pártszervezet, az ifjúsági szervezet. Milyen eszközökkel érhető el Néphadseregünk katonáinak öntudatos fegyelme?

A főformája ennek a politikai munkának a *politikai foglalkozás*. Ezeken a foglalkozásokon a harcos megismeri a dicsőséges Szovjet Hadsereg hősi harcait, megismeri a magyar dolgozó osztály és főleg a munkásosztály forradalmi hagyományait. Természetesen a harcos katonai szolgálatáig is hallott már a Szovjetunió történetéről, Pártunk történetéről. De most ezek alatt az előadások alatt úgy fog gondolni a Hazára, mint harcos, mint ennek a

Hazának a felesküdtött védője, akinek a nép adta kezébe a fegyvert, azért, hogy állandó harckészültségben, forradalmi éberségben álljon a dolgozó nép békés szocializmust építő munkájának őrhelyén.

Igen hatásos formája a fegyelmezettség szellemében való nevelésnek a parancsnokok által lefolytatott csoportos *beszélgetések*. Ez a tisztek és katonák egymáshoz való közeledésének és egymás megismerésének legjobb módszere. Minél gyakrabban történnek ezek a beszélgetések a parancsnokok részéről, annál nagyobb lesz a parancsnok hatása az alárendeltekre, annál nyíltabban közeledik az egyes harcos parancsnokához. Ezúton a parancsnok megismeri valamennyi beosztottját, egyenként is ki tudja értékelni alárendeltjeit és így a konkrét foglalkozásokon könnyebb a feladat megoldása.

A dicsőséges Szovjet Hadsereg nevelőmunkájának tapasztalatai azt mutatják, hogy a fegyelmezettségre nevelés céljából végrehajtott beszélgetések *témaválasztása* nagyon fontos dolog. Ezeknek a beszélgetéseknek a tényleges ereje nem annyira mennyiségükben, mint a tartalmuk mélységében rejlik. Pl. ha egy egységnél lemaradások tapasztalhatók a kiképzésben, vagy különféle elég gyakran megismétlődő kilengések és ha ilyenkor a parancsnok a beszélgetéseket ezekről a témáktól elvonatkoztatva tartja — legyen bár akármennyire érdekes téma — elvonja a katoná figyelmét a lemaradás igazi okairól és így a beszélgetés csak kismértékben felel meg céljának.

Nagyon fontos és igen magasértékű nevelőhatása van a katonai esküről folytatott beszélgetéseknek. Ezekhez a beszélgetésekhez feltétlenül mindig hozzá kell kapcsolni a Nagy Honvédő Háború egyes hőstetteit. Ki kell emelni névszerint az ismertebb hősöket és rá kell mutatni, hogy ıme, itt vannak elıttünk a példák, hogyan kell értelmezni az eskü szavait, mit jelent a dolgozó nép iránti hıség, a Haza, a Párt nagy vezetıinek, Sztálin és Rákosi elvtársak iránti szeretet.

Ezekkel a csoportos beszélgetésekkel párhuzamosan nagyon fontos szerepet játszanak az *egyéni beszélgetések*. A Honvédelmi Miniszter Bajtárs is állandóan követeli az egyéni közeledést minden katonához. Ez lehetıvé teszi minden parancsnoknak, hogy megismerje és tanulmányozza valamennyi alárendeltje életét. Az egyéni közeledés kimutatja valamennyi katonának minden jó és rossz oldalát, a parancsnok megismeri szükségleteiket, gondjaikat. Ezek a beszélgetések lehetıséget adnak a tiszteknek arra, hogy megismerjék beosztottaik képességét, hangulatát, gondolkozásmódját és érdekeit, de ami a legfontosabb, lehetıséget ad arra, hogy helyes irányban hassanak alárendeltjeikre.

A *szigorúan megkövetelt belrend* — a fegyelmezettség nevelésének hatalmas eszköze. A katonai szolgálatba lépı lelkes fiatal emberek az elsı naptól kezdve azonnal érzik magukon a katonáélet viszonyait; a követelményszerıséget, a pontosságot és a szervezettséget. Ilyen körülmények között könnyebben hozzászoknak és megtanulják a fegyelmet.

Döntı és feltétlenül szükséges feltétele a fegyelmezettség nevelésének a parancsnokok *személyes példaadása*. Csak a fegyelmezett parancsnok képes alárendeltjeit szigorú katonai fegyelem szellemében nevelni. Azt a tisztet, akinek a szavait nem követik tettek, vagyis magyarul: vizet prédikál és bort iszik, a katonák hamarosan kiismerik és ennek a tisztnek a nevelıképessége igen gyorsan a minimumra csökken.

Számtalan példát lehetne felsorolni a Nagy Szovjet Hadsereg életébıl, de Néphadseregünk eddigi fejlödésébıl is arra, hogy milyen nagy szerepet

játszik a parancsnok személyes példamutatása. Igen nagy nevelő jelentősége van az úgynevezett „fegyelmi gyakorlat”-nak, ami annyit jelent, hogy a parancsnokok élni tudnak fegyelmi fenyegető hatalmukkal, de emellett természetesen élni tudnak elsősorban is dicséret jogkörükkel.

Mi kell ahhoz, hogy egy parancsnok helyesen tudjon élni jogaival? Elsősorban is a szabályzatok alapos ismerete, az alárendeltek személyes megismerése és azt tudni, hogy az egyes harcosok hogyan viszonyulnak a szolgálatahoz.

Mindkét jogkörrel „gazdaságosan” kell bánni, a döntés előtt minden oldalról jól meg kell vizsgálni az okokat és a katona cselekvésének összefüggéseit. A dicséreteket is megfontolva kell adni, hogy mindig nevelőhatása legyen és segítse az általános fejlődést is.

B)

Az alaki kiképzés első időszaka a legbonyolultabb és legnehezebb. Ez alatt az idő alatt a civil életből bejött lelkis fiatal emberek éppen hogy csak hozzászoktak, illetve hozzászoknak a katonai helyzethez, még nem alakult ki bennük a feltétlenül szükséges katonai önbizalom. Azok a fiatal emberek különösen, akik a katonai szolgálatukig keveset foglalkoztak sporttal, az alaki kiképzések elején különösképpen félszegnek bizonyulnak. Az akarat megvan bennük, csak nem tudják, mint, hogyan csináljanak.

Ezek a kezdeti hiányosságok az alaki oktatások során fognak kiküszöbölődni, annál gyorsabban, minél állhatatosabb és szilárdabb a parancsnokok készsége ezeknek a leküzdésére. Egyik-másik katonánál az elsajátítás időszaka néha túlságosan elhúzódik, ami a tervszerű oktatást zavarja. Nem ritka eset, hogy az ilyen jelenségeket a parancsnokok úgy értékelik, mint a katonák rossz viszonyát a kiképzéshez. Lényegében ezek az esetek a helytelen oktatási módszer következményei, a hiba oka ott keresendő, hogy a parancsnokok mellőzték az *egyénenkénti foglalkozás* feltétlenül szükséges módszerét.

Az alaki kik. egyetlen módszere az egyes honvéd egyénenkénti kik-e.

Szabályzatokban természetesen nem lehetnek benne a módszertani megoldások, ezek a tisztek pedagógiai készségére vannak bízva, akiknek kötelességük a tisztekben és a ts-ekben megfelelő módszertani érzéket kifejleszteni. A tiszteknek, különösen a szakaszparancsnokoknak feltétlenül nagy figyelmet kell fordítani a katonák mozgására és minden körülmények között megfontolt higgadtságot mutatni, akkor, amikor az oktatás során sikerrelenséget látnak. Tilos olyan megjegyzéseket tenni, amelyek — habár a legkisebb mértékben is — csökkenthetik a katona önérzetét.

Az alaki kik. során is figyelembe kell venni az egyes katona képességeit, például egyik-másik kissé darabosabb, kapkodó mozgású, mások viszont sokkal egyenletesebben, szabályosabban mozognak.

A gyengébbeket külön csoportokba kell összevonni, a szakaszon belül és kiegészítő foglalkozást kell velük levezetni. Nem szabad ezekből az ún. „gyengébbekből” párokat alakítani.

Ha az oktatandó mozgása helytelen, akkor „gyakoroltatni” nem szabad. Ismételten be kell mutatni a helyes végrehajtást, esetleg újra kezdeni előlről.

Nem elégséges csak szavakkal helyesbíteni. (Pl. „Kijebb a szuronyt”, „húzza be a hasát”, „feljebb az állát”). Ezzel az oktató csak azt mondja

meg, mit kell csinálni, de nem azt, hogy hogyan. Előfordul gyakran, hogy az újonc hamarabb, vagy későbbben hajtja végre a parancsot, siet, illetve elkésik. Ez abból ered, hogy új minden, amit csinál és az is, hogy a harcosokban megvan a végrehajtási készség és jobban akarják végrehajtani, ezért megfeszítik a testüket, illetve idegrendszerüket és ezek okozzák a nem egyöntetű végrehajtást. Az oktatás folyamán ezek a fogyatékoságok fokozatosan leküzdhetők. Ennek útja egyrészt az állandó, szüntelen nevelőmunka, valamint a formagyakorlatok végrehajtása, melyek könnyebbé teszik a harcosok tagjait, megszabadulnak ettől a nyomasztó kezdeti érzésüktől. A végrehajtás pontossága mindenekelőtt attól függ, mennyire pontos és értető az oktatók előzetes magyarázata és hogyan, mi módon mutatja be az oktató a végrehajtandó mozgást, illetve fogást.

Új anyag elsajátításánál az egyik katona „hangról” emlékezik, a másik csak akkor tudja rögzíteni magának a fogást, ha megmutatják, mit kell csinálni. Az általános tapasztalat azt mutatja, hogy az oktatandók előtt legcélravezetőbb minden esetben bemutatni a fogásokat. Így az oktatandók visszaemlékeznek ennek a fogásnak, vagy mozdulatnak a helyes, általános képére. Ezt a módszert kell akkor is alkalmazni, ha az egyes fogásokat, illetve mozdulatokat rajban vagy szakaszban akarjuk átvenni. A legfontosabb az, hogy az oktatandókban mindig meglegyen a végrehajtandó mozdulatnak egy reális képe, így elérjük azt, hogy kifejlesszük bennük a szemértéket és a távolságérzetet.

Természetesen a felsorolt kérdéseink nem merítik ki teljes mértékben ezt az igen széles és fontos témát. Egy azonban világos: az, hogy tiszték, tiszthelyettesek és tisztések az oktatás módszertanába bele kell, hogy vigyék a saját kezdeményezőképességüket, azonkívül feltétlenül figyelembe kell, hogy vegyék a katonák kezdeményezőképességét, öntevékenységét. Enélkül lehetetlen elérni az egyes harcosok kidolgozott mozdulatait, akár az alaki, akár a harcászati kiképzés terén.

C)

Ennek a kérdésnek a legelején beszélnünk kell arról, hogy miért tartjuk ezt fontosnak? Először azért, mert az alant felsorolt módszerek az egyes harcosok kiképzésére vonatkozóan a dicsőséges Szovjet Hadsereg sokmillió katonatömegének legjobban bevált kiképzési módszere, másodsor pedig azért, mert ahhoz a legfontosabb kiképzéshez tartozik — lökiképzéshez —, mely nélkül megfelelő harcost elképzelni sem lehet. Nem utolsó sorban pedig azért is kell erről beszélni, mert a tapasztalatok azt mutatják, hogy egyik-másik alakulat rossz lökiképzési eredményének oka az alanti kiképzés hiányában keresendő. Hogy ez mennyire így van, arra jellemző egy tiszt jelentése, akit megkérdeztünk egy lövészetben: miért rossz a löveredmény? Vajjon végrehajtották-e már az előkészítő lök-oktatást? A válasz ez volt „Nem kell itt előkészítés, hiszen ezt a löszámot egyszer már lelőtték.”

A lökiképzés sok olyan cselekményt foglal magában, amelyet a katonák automatikusan végre tudnak hajtani. Ilyen például a lövészet valamennyi alaki fogása, ennek a begyakorlására ajánljuk a *lökiképzési gyakorlatokat*, amelyeknek az a céljuk, hogy elérjük a már egyszer megtanult lökiképzésbeli fogások *automatikus* végrehajtását.

Ez annyit jelent, hogy úgy kell megtanítani a katonát a fogások végrehajtásában, hogy ne kelljen gondolkodni a végrehajtás szabályairól és mintegy beidegződésszerűen, reflexszerűen csinálja azokat.

A lökiképzési és fegyvertani órákon az egyes harcos megtanulja az előírt fogásokat. Itt kell megtanítani az egyes harcost a fogások öntudatos és helyes végrehajtására és el kell érni a végrehajtás gyorsaságát és pontosságát. Ennek a tudásnak a rögzítésére — beidegzésére — szolgálnak a gyakorlófoglalkozások.

Gyakorló foglalkozásokat mindennap (vagy másodnaponként) 25—30 percig kell folytatni megfelelően a napirendnek. Ezenkívül még lehet a lökiképzési órákban is gyakorolni.

Milyen fogásokat lehet így begyakoroltatni?

A lövészek, géppisztolyosok, golyószórósok számára ilyen fogások lehetnek a következők: a lövő előkészületei a lövéshez különféle testhelyzetekben — fekvő, térdelve, állva, különféle fedezékek mögül, lövészárokból (a golyószórósok számára) menetközben; töltés, ürítés, tártöltés (a géppisztolyosok és golyószórósok részére); irányzék állítása, célzás, feltámasztás gyakorlása.

Géppuskások részére — a géppuska felállítása tüzelőállásba, kezelők felállása különféle helyzetekben (fekve, lövészárokból állva), töltés, ürítés, irányzék állítás és nézőke helyesbítés, célzás gyakorlása; géppuska előkészítése az előremozgáshoz, előremozgás keréken, kúszva, szétszedett állapotban kézből; a heveder megtöltése és a lőszer rakaszba való behelyezése.

Az aknavetősök részére — „Harchoz“ és „vetőtől“ parancs végrehajtása, irányzékállítás, aknák elhelyezése ládákban, stb.

Az összes szakmák részére — gránátdobás (helyből, állva, térdelve és fekvő) különféle célokra távolsági és céldobó gyakorlatok.

Ezeknek a lökiképzési gyakorlatoknak (vagy testhelyzetek és fogások gyakorlása a lövészethez) megszervezését az alábbi szempontok szerint kell elvégezni:

Először: az egyes harcossal csak azokat a fogásokat lehet és szabad gyakoroltatni, amelyeket már megtanítottunk nekik. Ennek a foglalkozásnak csak akkor lehet eredménye, ha hibátlanul elsajátított fogásokat gyakoroltatunk.

Másodszor: gyakorlatokat feltétlenül mindennap rendszeresen (minden másnap) kell folytatni, mert ha nem így történik, akkor a rendszertelen gyakorlásnak nem haszna, hanem inkább kára van és a foglalkozás felesleges időtöltéssé válik.

Harmadszor: ezeknek a foglalkozásoknak a megszervezése céltudatos kell, hogy legyen. A foglalkozásokon feltétlenül figyelembe kell venni a már többször elvont lefektetést egyénenkénti kiképzés szabályait. Ez annyit jelent, hogy a begyakorlást folyamatosan kell lefolytatni az összes fogások gyakorlásánál, amelyek feltétlenül szükségesek a legközelebb végrehajtandó lövészetnél. A mindennapi lökiképzési gyakorlatokat legjobb szakaszkötelékben lefolytatni, amikor is az egyes harcos egy vagy két, de legfeljebb három fogást gyakorol. Pl. kiképzési tervezet szerint október 20-án elő van írva a lökiképzési gyakorlat a II. szakasz részére. Tárgya a lövő felkészülése a lövéshez fekvő (helyes testhelyzet felvétele a lövéshez, töltés, irányzékállítás), mozgás után, vagyis szökelés és kúszás után. Ilyen foglalkozást a szakaszparancsnok úgy szervezhet meg, ha egysorban sorakoztatja szakaszát 1—2 lépés távolságra egymástól, majd a rajparancsnokok segítségével ellenőrzi a fegyvereket a táraikat és a gyakorlólőszert. A tisztesek a katonákkal együtt gyakoroljanak. A szakaszparancsnok ellenőrzi a fogások végrehajtását és

1950

CSAPAT-
GYAKORLATOK

előnyomulásban

támadásban

védelemben

pihenésb

igyekszik elérni nemcsak a helyes, hanem a gyors és pontos végrehajtást. Ha az egyes fogások gyakorlása közben kitűnik, hogy valamelyik harcos hibákat csinál, a szakaszparancsnok az illetékes rajparancsnoknak parancsot ad, hogy külön foglalkozzék ezzel a harcossal, rámutatva konkrétan a hibákra és azok kijavításának módjaira. Ez alatt a szakaszparancsnokhelyettes ugyanilyen módszerrel külön foglalkozik a golyószórósokkal (természetesen golyószóró irányzóhelyettesekkel is).

A régebben elsajátított fogások gyakorlása megtörténhet a fegyvertani óráknak az elején is. Erre ajánlatos 5—10 perc időt szakítani. A szakaszparancsnok minden egyes esetben (illetve rajparancsnok) személyesen megmutatja a fogás végrehajtásának sorrendjét, ezután a rajparancsnokok gyakoroltatják a rajaikat páronként, úgy, hogy egy ügyesebb és egy gyengébb harcos kerüljenek egy párba. A szakasz- és rajparancsnokok ellenőrzik az így folyó foglalkozást és személyesen kell, hogy foglalkozzanak azokkal, akiknél kevesebb siker mutatkozik.

A harcászati foglalkozásokon is meg lehet találni a módját annak, hogy ellenőrizzük és gyakoroltassuk a korábban elsajátított fogások helyes elsajátítását (pl. tüzelőállás foglalás, stb.) és így ezeket a foglalkozásokat is fel tudjuk használni gyakorlásra, illetve ellenőrzésre.

A dicsőséges Szovjet Hadsereg hatalmas tapasztalatainak kincsháza bizonyítja azt, hogy ezzel a kérdéssel való komoly foglalkozás igen nagy mértékben növeli a lökiképzési eredményeket, fegyelemre, a parancsok végrehajtására neveli az egyes harcost. A jó végrehajtás sikerei pedig a megkövetelt színvonalra emelik az egyes harcos és parancsnok feltétlenül szükséges önbizalmát is.

**„A tudás olyan dolog, amit meg lehet szerezni.
Ma nincs meg a tudás, holnap meglesz. Ezért
e feladat: tanulni és megint csak tanulni“**

(SZTÁLIN)